

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ

*II Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 2

4 листопада 2022 року

*Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2022 рік*

Друкується згідно листа Міністерства освіти і науки України «Про проведення міжнародних, всеукраїнських конгресів, форумів, науково-практичних конференцій та семінарів студентів і молодих учених на 2020 рік» (Лист МОН №22.1/10-83 від 19.01.2021) та рішенням Вченої ради факультету дошкільної педагогіки і психології (Протокол №2 від 30.09.2022).

Педагогічний альманах. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика: матеріали II Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (04 листопада 2022 року). Вип. 2. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2022. 206 с.

Організаційний комітет:

- Богущ А. М. – дійсний член АПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);
- Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);
- Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);
- Булгакова О.Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;
- Левицька М.І. – методист кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, що здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і даних несе автор.

Булгакова О. Ю., Саєнко О. Є. Освітнє середовище ЗДО як умова розвитку регуляторних функцій дітей старшого дошкільного віку.....	77
Велічко Г. В. Види насильства над дітьми.....	83
Сторож В. В. STEM – технологія як інноваційний підхід в розвитку дітей дошкільного віку.....	87

Розділ III Особливості інклюзивних підходів

Ковиліна В. Г., Клецко А. Сучані методологічні підходи до корекції аутичних порушень у дітей.....	94
Ковиліна В. Г., Федорова О. Використання зорових реакцій для оцінки психофізичного стану дітей.....	99
Коргун Л. М., Слюсаренко А. Ю. Формування готовності педагогів до роботи у закладах дошкільної освіти в умовах інклюзії.....	104
Коргун Л. М. Махновська К. А. Корекційна робота з усунення дислалії у дітей дошкільного віку.....	112
Літовченко О. В., Собакіна І. В. Логопедична робота з розвитку просодичних компонентів мовлення при дизартрії у дітей 5-6 років.....	123
Літовченко О. В., Філіппович І. І. Формування мовленнєво-рухових процесів у дітей 5-6 років з дизартрією засобами ігрових комп'ютерних технологій.....	133
Tubychko Y. Peculiarities of voice and intonation speech of children with rhinolalia.....	141

Розділ IV. Професійні якості майбутніх фахівців дошкільних закладів

Бабчук О. Г., Видиневичус О.В. Психологічна проникливість: сутність та структура.....	148
Водолазська О. О. Психологічне благополуччя осіб з різним рівнем схильності до самозмінювання.....	153
Кавиліна Г. К. Проблеми вибірковості сприйняття брехні у психології.....	160
Коренблат О. О. Комунікативна толерантність викладача.....	166

ни. Іноді діти, які зазнали насильства, не можуть знайти собі місце в соціумі, вони стають дезадаптованими, що часто призводить до підвищення злочинності серед неповнолітніх. Багато батьків шукають собі виправдання, звинувачуючи у всьому алкоголь, погану поведінку дитини, але жодна з них не зможе виправдати зруйновану долю беззахисної дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева И.А., Новосельский И.Г. Жестокое обращение с ребенком. Причины. Последствия. Помощь. 2006. 256 с.
2. Зиновьева Н. О., Михайлова Н. Ф. Психология и психотерапия насилия. Ребенок в кризисной ситуации. 2003. 248 с.
3. Проблемы насилия над детьми и пути их преодоления/под ред. Е. Н. Волковой. 2008. 240с.
4. Разорвать круг молчания... О насилии в отношении женщин/под ред. М. Н. Римашевской. 2005. 352с.
5. Сердюк Л. В. Насилие: уголовно-правовое и криминологическое исследование: монография. 2002. 384 с.
6. Ткаченко А. А., Дворянчиков Н. В., Ковальчук Ю. В. Механизмы инцестного поведения. *Психиатрический журнал*. № 1. 2000. С. 6-13.

STEM – ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД В РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

К.пед. наук, ст. викл. В. В. Сторож

Масштабні зміни, реалізовані у системі освіти останніми роками, зумовлюють необхідність відмовитися від стандартних практик на користь нових освітніх технологій, котрим характерна варіативність змісту, облік індивідуальних особливостей дітей, творчо-пошуковий компонент. Перед сучасною освітою стоять такі завдання: підготувати дитину до життя в суспільстві майбутнього, яке вимагає від нього особливих інтелектуальних здібностей, спрямованих насамперед на роботу з інформацією,

що швидко змінюється.

Освітня модель STEM – це один із трендів у світовій освіті, який має на увазі змішане середовище навчання, й показує підростаючому поколінню, як застосовувати науку та мистецтво разом у повсякденному житті. Розвиток умінь отримувати, переробляти та практично використовувати отриману інформацію і лежить в основі програми STEM-освіти [4].

Із запровадженням змін виникла необхідність оновлення та підвищення якості дошкільної освіти. Постійний творчий пошук, освоєння нових педагогічних та інформаційних технологій – це умови поступального розвитку освіти, в основі якої лежить інноваційний процес. Використання інновацій у роботі з дітьми дошкільного віку відкриває вихователю нові можливості подання матеріалу, що спрямоване на реалізацію освітнього стандарту дошкільної освіти.

Метою інноваційної діяльності у дошкільному закладі освіти є підвищення ефективності процесу навчання та отримання більш якісних результатів. Під час здійснення інноваційної діяльності перед педагогом дошкільного навчального закладу ставляться такі завдання: розвиток індивідуальності вихованців; розвиток ініціативності дітей, їх самостійності, здатності до творчого самовираження; підвищення допитливості та інтересу до дослідницької діяльності; стимулювання різних видів активності вихованців (ігрової, пізнавальної і т. д.); підвищення інтелектуального рівня дітей; розвиток креативності та нестандартності мислення.

Важливою відмінністю інноваційної діяльності від традиційної є те, що вихователь виконує роль не наставника, а співучасника процесу та дотримується становища «не поряд, не над, а разом». Тим самим дитина відчуває більше свободи, що спонукає до більшої творчої активності. А також знання дається вихованцю не в готовому вигляді, як раніше, а видобувається дитиною самою під час своєї дослідницької діяльності.

Сучасний педагог - це насамперед людина ерудована, енергійна, креативна, яка володіє професійними якостями і любить свою справу. Щодня з'являються нові види робіт та навіть

професійні галузі, саме тому сучасні педагоги мають володіти інноваційними технологіями. Саме STEM-технологія дозволить педагогам виростити покоління успішних дослідників, винахідників, технологів та математиків.

Відмінною особливістю даної педагогічної системи є те, що STEM-технологія може успішно використовуватися в рамках основної освітньої програми дошкільної освіти, а кожен її освітній розділ самостійно застосовуватися в різних формах освітнього процесу.

Що таке STEM? Якщо розшифрувати: S – science, T – technology, E – engineering, M –mathematics (природничі науки, технологія, інженерне мистецтво, математика).

Основою для пізнавального розвитку дітей за технологіями STREAM-освіти К. Крутій вважає спрямування освітнього процесу, а саме інтеграційного підходу, на розвиток сенсорних, інтелектуальних і творчих здібностей особистості дитини [2].

STEM-технологію необхідно використовувати вже в роботі з дітьми дошкільного віку, оскільки наші дошкільнята мають бути готові до шкільних інновацій, створення проєктів та вміння реалізовувати їх у реальності. Запровадження STEM-проєктів демонструє дітям можливість застосування науково-технічних знань у реальному житті за допомогою практичних занять [1, с.8].

Метою використання STEM-технології у дошкільному освітньому закладі є розвиток інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку.

Завдання, які розв'язує STEM — освіта такі: вчитися має бути цікаво, знання повинні бути застосовні на практиці, навчання має бути цікавим за формою; навчання має приносити реальні результати.

Сьогодні можна зустріти безліч різноманітних освітніх розділів, які входять до STEM-технології:

1. Експериментування з живою та неживою природою.
2. LEGO-конструювання.
3. Математичний розвиток.
4. Робототехніка.

5. Мультистудія «Я створюю світ».

Розглянемо детально кожен освітній розділів, який входять до STEM-технології.

«Експериментування з живою та неживою природою» - формування уявлень про навколишній світ у дослідно-експериментальній діяльності; усвідомлення єдності всього живого у процесі наочно-чуттєвого сприйняття; формування екологічної свідомості.

«LEGO - конструювання» - здатність до практичного та розумового експериментування, узагальнення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, мовного планування та мовного коментування процесу та результату власної діяльності; уміння групувати предмети; уміння виявляти обізнаність у різних сферах життя; вільне володіння рідною мовою (словниковий склад, граматичний склад мови, фонетична система, елементарні уявлення про семантичну структуру); уміння створювати нові образи, фантазувати, використовувати аналогію та синтез.

«Математичний розвиток» - комплексне вирішення завдань математичного розвитку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей за напрямками: величина, форма, простір, час, кількість та рахунок.

«Робототехніка» - розвиток логіки та алгоритмічного мислення; формування основ програмування; розвиток здібностей до планування, моделювання; обробка інформації; розвиток здатності до абстрагування та знаходження закономірностей; вміння швидко вирішувати практичні завдання; оволодіння вмінням акцентування, схематизації, типізації; знання та вміння користуватися універсальними знаковими системами (символами); розвиток здібностей до оцінки процесу результатів своєї діяльності.

«Мультистудія «Я створюю світ» - освоєння ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) та цифрових технологій; освоєння медійних технологій; організація продуктивної діяльності на основі синтезу художньої та технічної творчості.

Кожен розділ спрямований на вирішення специфічних завдань, які при комплексному їх вирішенні забезпечують реа-

лізацію цілей STEM-освіти: розвитку інтелектуальних здібностей у процесі пізнавально-дослідницької діяльності та залучення до науково-технічної творчості дітей молодшого віку.

Слід зауважити, що STEM-компетенції можна формувати у дітей з ранніх років, використовуючи ігри, які легко зможуть організувати батьки в домашніх умовах. Наприклад, вироби із солоного тіста – це іграшки, створюючи які, малюк вперше стикається з трьома вимірами: висотою, шириною та довжиною. Ліплення з пластиліну продемонструє, як мистецтво поєднується з моделюванням. Конструктор з картону допоможе дитині навчитися пізнавати різні сенсорні зразки, а ще й конструювати. LEGO – дітям подобається тим, що з тих самих елементів можна створювати зовсім різні конструкції.

Отже, технологія STEM-освіти базується на проектному методі, в основі якого завжди лежить ситуація пізнавального та художнього пошуку - як в отриманні знань на основі власного досвіду практичної діяльності, так і подальшого застосування отриманих знань у пріоритетних видах дитячої діяльності: грі, конструюванні, пізнавально-дослідницької діяльності з елементами технічної творчості.

Взаємозв'язок і тісна взаємодія областей знань, об'єднаних у понятті «STEM-освіта», робить процес розвитку різноплановим і багатопрофільним і дозволяє дітям зрозуміти непростий і дуже цікавий навколишній світ у всьому його різноманітті: наука очевидно присутня у світі навколо нас, технологія неминуче проникає у всі аспекти нашого життя, інженерія демонструє свої можливості в навколишніх будинках, дорогах, мостах і механізмах, і жодна професія, ні одне з наших щоденних занять більшою чи меншою мірою не може обійтися без математики.

STEM-підхід дає дітям можливість вивчати світ системно, вникати в логіку явищ, що відбуваються навколо, виявляти і розуміти їх взаємозв'язок, відкривати для себе нове, незвичайне і дуже цікаве [6]. Очікування знайомства з чимось новим розвиває допитливість та пізнавальну активність, необхідність самим визначати собі цікаві завдання, вибирати методи і складати алгоритм її розв'язання, вміння критично оцінювати результати -

виробляють інженерний стиль мислення, колективна діяльність виробляє навички командної роботи. Все це забезпечує кардинально новий, більш високий рівень розвитку дитини та дає ширші можливості у майбутньому при виборі професії.

Використання STEM-технології в ігровому процесі допомагає навчити дітей аналізувати все, що відбувається навколо, бачити явища та системи не лише у структурі, а й у часовій динаміці. Знайомлячись з інноваційними технологіями, що використовуються у дошкільній освіті, дійшли висновку, що застосування STEM-технології дозволить досягти найвищих результатів у роботі з пізнавального розвитку дітей, тому що STEM-технологія спрямована на розвиток мислення, уяви, інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку.

Таким чином, STEM-технологія розвиває допитливість, допомагає виробити інженерні навички, дозволяє набути якостей, необхідних для роботи в команді, сприяє вмінню аналізувати результати виконаних заходів, сприяє найкращій пізнавальній активності дошкільнят.

У перспективі подальших досліджень доречно було б розширення діяльності у заданому напрямку, із застосуванням STEM-технологій для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розширення матеріально-технічної бази для навчання дошкільнят.

Впроваджуються STEM технології у дошкільному закладі освіти за допомогою організації конструктивних занять. Різноманітні завдання в ігровій формі допомагають дітям розвинути логіку та логічне мислення. Дошкільнята навчаються швидко вирішувати практичні завдання, краще починають розуміти принципи логіки, а в процесі створення власних моделей відкривають для себе щось нове та оригінальне, набувають для себе базових знань програмування, навчаються проектувати нові унікальні моделі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Збірник матеріалів «STEM – світ інноваційних можливостей. Реалізація програми інноваційного освітнього проєк-

ту «Я – дослідник» / укладачі: І. П. Василяшко, Н. І. Гущина, О.В. Коршунова, О. О. Патрикеева. К.: Видавничий дім «Освіта», 2020. 426 с.

2. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт: Альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників/ авторський колектив; наук. керівник К. Л. Крутії Запоріжжя: ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2019. 146 с. (дата звернення: 1.10.2022).

3. STEM – світ інноваційних можливостей: науково-методичний посібник / уклад.: Буряк О. О. та ін. Харків: Друкарня Мадрид, 2019. 64 с. ISBN 978-617-7845-13-2.

4. STEM-освіта у дитячому садочку. URL: <https://i-school.kiev.ua/stem-osvita-u-dityachomu-sadochku/> (дата звернення: 02.10.2022).

5. STEM-освіта як перспективна форма інноваційної освіти в Україні. *Матеріали обласної науково-практичної інтернет-конференції..* Автор упорядник Ю. М. Зоря. Черкаси: ЧО-ІПОПП, 2018. 117 с.

6. Упровадження STEM/STREAM-освіти в освітній процес ліцею URL: STEM-освіта – Рожнівський ліцей «ГУЦУ-ЛЬЩИНА» (rozhniv-school.in.ua) (дата звернення: 03.10.2022).